

УДК 336.71

О.М. Охотнікова

Доцент кафедри конституційного та адміністративного права Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, кандидат юридичних наук

Д.Д. Жуковський

Магістр Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

ОСНОВНІ ЕТАПИ ПРОЕКТУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ІННОВАЦІЇ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті розглянуто специфіку банківських інновацій, проаналізовано основні правові аспекти проектування банківських інновацій, наведено пропозиції щодо поділу цього процесу на певні етапи та його нормативно-правового забезпечення.

Ключові слова: банківські інновації, проектування інновацій, винайдення інновацій, правове регулювання банківських інновацій, співпраця держави та банків

Основною метою банківської діяльності як у часи заснування системи банківських установ, так і нині залишається отримання прибутку. Але п'ятдесят років тому для досягнення прибуткового результату банки мусили застосовувати набагато вужчий масив методів, а їхня діяльність була порівняно спокійною. Починаючи з 1970-х років банківська система постійно розвивається і зазнає кардинальних змін. Із підвищенням впливу глобалізаційних процесів на економіку динаміка цих змін також пропорційно збільшується, і тому банки повинні ефективно пристосовуватися до зовнішніх умов із максимальним коефіцієнтом корисної дії. Відтак

вивчення всіх можливостей банківських установ для зростання та розвитку конкурентоспроможності на ринку має величезний науковий потенціал і становить значний інтерес, зокрема у дослідженнях у рамках економіки та права.

Питання банківських інновацій в Україні досліджували О.В. Босак, Т.А. Васильєва, С.Б. Єгоричева, С.М. Козьменко, С.В. Леонов, О.В. Сергієнкова. Інноваційну політику банків та її особливості проаналізовано у працях Н.І. Волкової, А.В. Гаврікової, М.Б. Паласевича, К.М. Слюсарчика.

Як зазначає С.Б. Єгоричева стосовно продуктових інновацій, що є найзначимішими серед інших їх видів, вирізняють п'ять фаз (стадій) інноваційного процесу:

- фундаментальні наукові дослідження;
- прикладні дослідження;
- розробка (проектування);
- комерціалізація (виробництво та збут);
- споживання (експлуатація) [1, с. 19].

Під розробкою інновації С.Б. Єгоричева розуміє науково-дослідні та дослідницько-конструкторські роботи (НДДКР, або R&D (англ. *research and development*) за міжнародною термінологією). Вони здійснюються у спеціалізованих лабораторіях, конструкторських бюро, на дослідних виробництвах (як самостійних, так і тих, що входять до складу корпорацій) і є основним об'єктом спостереження для статистики науки. Проте автор одразу зауважує, що інновації найчастіше стають відповіддю на певну проблему або можливість, яка з'являється у внутрішньому або зовнішньому середовищі організації, і, відповідно, ця стадія інноваційного процесу не завжди пов'язана з фундаментальними дослідженнями та НДДКР. Прикладом відсутності такого зв'язку є створення мережі Інтернет як серйозного ресурсу у процесі формування інновацій [1, с. 21].

Як бачимо, стадію розробки інновації у банківській сфері науковці описують досить часто, але питання етапів проектування інновації із застосуванням новітніх інформаційних технологій у сучасних умовах ринку банківських послуг, що постійно змінюються під впливом глобалізації економіки, майже не досліджене. Якщо брати до уваги юридичний аспект проблеми, то, по-перше, дуже мало консолідованих пропозицій стосовно вдосконалення українського законодавства з питань розробки інновацій, а, по-друге, немає досліджень елементів правового характеру, які необхідно враховувати у цьому процесі.

Впровадження інновацій у будь-якій сфері суспільної діяльності тісно пов'язане з прийняттям відповідним суб'єктом інноваційної діяльності певних ризиків. Натомість, одна з основних функцій банківської системи полягає у мінімізації будь-яких додаткових ризиків [2, с. 448]. Тому проблематика формування інноваційної політики у банківській сфері зосереджена навколо дотримання балансу між зазначеними ризиками. Глобалізація економіки також ставить перед фінансовими, і зокрема банківськими, установами нові завдання, такі як конкурентна боротьба із транснаціональними банками [3, с. 81], консолідована міжнародна діяльність, спрямована на подолання кризових явищ у фінансово-економічній сфері, необхідність зміцнення механізмів банківського

нагляду згідно з рекомендаціями Базельського комітету тощо. Побудова інноваційної політики для банківської системи має передбачати першочергове виконання цих завдань у режимі реального часу.

На нашу думку, нині гостро постають питання дослідження специфічних інновацій у діяльності банків, виникнення і застосування яких зумовлені (виключно або переважно) впливом глобалізації економіки, а також вивчення етапів процесу їх розробки, і не лише в економіко-фінансовому плані, а насамперед через призму правового регулювання. Крім того, недостатньо проаналізовано основні аспекти нормативної регламентації цього процесу в законодавстві України. Важливість дослідження цієї стадії інноваційного процесу зумовлюється й тим фактом, що етап розробки визначає до 75 % собівартості нової продукції, хоч загальні витрати на цей етап не перевищують 4 % [1, с. 21].

Є багато підходів до характеристики поняття банківської інновації, але принципової різниці між ними немає. Загалом банківською інновацією вважають реалізований у формі нового банківського продукту чи операції кінцевий результат інноваційної діяльності банку [4, с. 205].

На нашу думку, конкретизуючи це поняття, банківськими інноваціями можна назвати будь-які зміни, що виводять надання банківських послуг на новий рівень якості шляхом удосконалення, зміни, заміни, перетворення, злиття та оновлення інструментів банківської діяльності. Необхідно також зауважити, що такі інновації не лише сприяють отриманню банками прибутку, а й спрямовуються на узгодження інтересів суспільства, держави та самої банківської установи.

У ХХІ ст. двома основними факторами, які визначають зміст банківських інновацій, є глобалізація та інформаційні технології [1, с. 41]. Оскільки в цій статті ми розглядаємо лише перший фактор, то варто підкреслити, що питання впливу глобалізації на банківську діяльність нині є досить неоднозначним. В епоху глобалізації розвиток усіх галузей економічного життя все більшою мірою зумовлюється дією загальносвітових факторів і все меншою — національних. У більшості країн внаслідок дерегулювання в банківській сфері ліквідовано інституціональні розмежування між різними видами банківської й фінансової діяльності: комерційної, інвестиційної, страхової та ін. Унаслідок зникнення вхідних бар'єрів банки змушені конкурувати одночасно у багатьох сегментах фінансового ринку, причому не тільки один з одним, а й з іншими фінансовими посередниками — страховими компаніями, інвестиційними фондами, фінансовими компаніями тощо.

Однозначно слід констатувати, що на сьогодні завдяки глобалізації світової економіки частка іноземних операцій у діяльності всіх банків становить близько 36 %, а в Україні іноземний капітал, наявний у розташованих у нашій державі банках, перевищує 30 % загального обсягу їх капіталізації. Банки транснаціоналізуються, виростають у могутні міжнародні універсальні конгломерати, які стимулюють конкуренцію не лише у світі, а й на національних ринках [3, с. 81]. Ці процеси, у свою чергу, вимагають постійної трансформації механізму банківської діяльності та його пристосування до зовнішніх процесів на фінансовому ринку, і одним із основних інструментів такого пристосування якраз є впровадження банківських інновацій [5].

Для того щоб визначити основні складові процесу проектування банківської інновації з урахуванням глобалізаційного фактора, необхідно встановити основні вимоги до неї.

Загальні особливості банківської інновації такі:

— продукт чи операція має привабливіші споживчі властивості та більшу здатність до універсального застосування порівняно з тими, що пропонувалися раніше;

— предмет інновації є якісно новим і може задовольнити потреби потенційного покупця, які ще не було охоплено раніше;

— продукт чи операція потребує використання досконалішої технології створення [6] (власне, це є суттю інновації).

На нашу думку, ще однією вимогою до банківської інновації має стати інтелектуальний характер її створення, що передбачає відсутність аналогічних та ідентичних розробок у цій сфері та наявність чіткого механізму застосування інновації.

Крім того, держава повинна сформувати розвинену законодавчу базу із забезпечення інноваційного процесу в банківській діяльності, чого, на жаль, досі не зроблено в Україні. Недосконалість вітчизняного законодавства з питань розробки і впровадження інновацій стосується як державного контролю та підтримки інноваційного розвитку підприємств, так і реального механізму мотивації інноваційної діяльності банків, а також захисту прав інтелектуальної власності (важливість останнього буде обґрунтовано нижче).

Загалом питання регулювання банківських інновацій у світі розглядаються досить неоднозначно. В останні десятиліття для характеристики процесу виникнення інновацій у банківській системі науковці застосовують термін “регуляторна діалектика”, тому що банки не стільки об’єктивно винаходили інновації, скільки намагалися обійти заборони, встановлені у законодавстві на використання певних продуктів, операцій чи видів діяльності. Органи нагляду, натомість, неохоче займаються регламентацією винайдених банками інновацій. Саме цей стан і називають “регуляторною діалектикою” [1, с. 51]. Але в рамках нашого дослідження ми спробуємо без підвищення рівня нагляду і контролю за банківською діяльністю знайти нормативні механізми для стимулювання розробки інновацій українськими банками, а головне — визначити так званого суб’єкта співпраці, орган, який не був би суворим контролером (оскільки цю функцію покладено на Національний банк України, органи ліцензування, фінансового і податкового нагляду тощо), а мав би можливість співпрацювати з банківськими установами та від імені держави надавати їм певні привілеї за використання інновацій у їхній діяльності.

Тепер на основі наведеного вище визначимо етапи розробки (проекування) банківської інновації, способи підвищення мотивації до впровадження інновацій та шляхи їх регламентації в законодавстві. Слід зауважити, що, розглядаючи ці етапи з правового погляду, ми робимо акцент на регламентації основних питань, пов’язаних з ними, а не їх послідовності чи обов’язковості, оскільки закріплений у законодавстві обов’язок банку дотримуватися виключно певної процедури є регуляторним нон-сенсом, тобто на практиці неможливо примусити банківську установу виконувати цей обов’язок безумовно.

Перший етап. При з'ясуванні необхідності застосування певної інновації потрібно проаналізувати її вплив на конкурентоспроможність банківської установи у глобальній фінансовій системі. Тобто, створюючи нову операцію чи банківський продукт, необхідно проаналізувати подібні пропозиції (чи пропозиції у відповідному сегменті діяльності) банківських установ у всьому світі. Як точку відліку можна використати рейтинги вже застосовуваних банківських інновацій. Окрім того, давно відомо, що період існування так званої інноваційної монополії у банківському бізнесі є надзвичайно малим, оскільки банк-інноватор одразу виходить на лідерські позиції на ринку, і конкуренти дуже швидко мають перехопити ініціативу. В умовах сучасного ринку фінансових послуг говорити про монополію у сфері банківських послуг складно, але фактично лідерами глобальної банківської системи є ті установи, котрі постійно проводять оновлення пропонованого ними спектра банківських продуктів, послуг та операцій.

На важливості інновацій для домінування у процесі конкуренції наголошував ще Й. Шумпетер, один із найвідоміших економістів першої половини ХХ ст. Хоча абсолютної монополії на ринку він фактично не визнавав, але вважав, що ефективним агентом конкуренції може бути лише підприємець-новатор: “Будь-яка успішна інновація веде до монополії, а будь-яка монополія сприяє інновації” [7, с. 417]. Однак можливості довгострокового утримання першості на ринку завдяки розробленим та успішно впровадженим інноваціям нівелює так званий бенчмаркінг — механізм вивчення, порівняльного аналізу та застосування кращих методів ведення бізнесу. Бенчмаркінг використовують у різних галузях економіки (в тому числі, й у банківській сфері) та менеджменту (управління персоналом, бізнес-процеси, маркетинг тощо) [8, с. 286]. Завдяки бенчмаркінгу інновації надзвичайно швидко стають надбанням конкурентів, що має як позитивні (необхідність швидкого пристосування до умов ринку, стимулювання пошуку нових інноваційних ідей), так і негативні риси (неможливість ефективного програмування довгострокових інноваційних проектів та швидка втрата інноваціями актуальності, відсутність реальних досліджень з боку конкурентів інноватора). Одним із найпопулярніших для аналізу вже впроваджених інновацій є щорічний рейтинг “Innovation in Banking Technology Awards”, створений впливовим британським журналом “The Banker”. До цього рейтингу в 2011 р. увійшла нова технологія українського “ПриватБанку” онлайн-інкасація [9].

Вважаємо, що в Україні було б доцільно створити спеціалізовану установу — Державний департамент банківських інновацій, до повноважень якого входили б контроль та моніторинг впровадження українськими банками нових технологій, банківських продуктів та операцій інноваційного характеру. Результати такого моніторингу Департамент має наводити у щорічному звіті, і банки, котрі є основними фігурантами останнього, отримуватимуть від держави або фіскальні пільги та послаблення, або вигідні контракти на обслуговування державних установ, підприємств, організацій. Такі заохочення надаватимуть транснаціональні конкурентні переваги. Пряме грошове заохочення не внесено до цього переліку, бо воно фактично перебуває поза сферою діяльності банку.

Слід також зауважити, що Департамент у жодному разі не є органом контролю чи нагляду за роботою банків, а в законі має бути зазначено, що

свою діяльність він спрямовує на допомогу та підтримку реалізації банками їхньої інноваційної політики. Фінансування Департаменту відбувається з державного бюджету та за рахунок коштів, отриманих від експертних інноваційних проектів та іншої діяльності.

Ми пропонуємо внести зміни до Закону України “Про банки і банківську діяльність” від 7 грудня 2000 р. № 2121-III, додавши до нього главу 12-1 “Основні напрями співпраці держави і банків у процесі здійснення інноваційної діяльності”, де буде визначено поняття і правовий статус Державного департаменту банківських інновацій України, порядок екстреного реагування на застосування банками інновацій без узгодження з їхнім винахідником. Наприклад, до цієї глави мала б увійти стаття 67¹ “Повноваження Державного департаменту банківських інновацій України”, яку доцільно викласти у такій редакції:

“Стаття 67¹. Державний департамент банківських інновацій України є органом виконавчої влади з питань співпраці з банками та стимуляції їхньої інноваційної діяльності, який підзвітний та підконтрольний Національному банку України.

До повноважень Державного департаменту банківських інновацій віднесено:

- моніторинг розробки і впровадження банками інноваційних банківських продуктів та операцій;
- складання річного звіту за підсумками такого моніторингу і подання його на розгляд до Національного банку України;
- офіційне листування і консультування банків та їхніх представників з питань сучасного стану ринку банківських інновацій в Україні та у світі;
- підготовка за зверненнями банків подання до Національного банку України про заборону використання порушниками права інтелектуальної власності на винаходи, що є об’єктами інноваційної діяльності банків, інноваційних банківських продуктів чи операцій, винайдених іншим банком.

Банки, які увійшли до першої п’ятірки річного звіту Державного департаменту банківських інновацій, отримують заохочення у формі та порядку, передбаченому відповідною постановою Правління Національного банку України.

Фінансування діяльності Державного департаменту банківських інновацій відбувається за кошти державного бюджету України”.

Другим етапом розробки (проектування) банківської інновації є генерація продукту чи операції як результату інтелектуальної діяльності. Ми вже зазначали, що інновацією є кінцевий результат банківської інноваційної діяльності, виражений у якісно нових продуктах чи операціях. Саме цією специфікою банківських інновацій зумовлені особливості захисту прав інтелектуальної власності у сфері банківських послуг, зокрема захисту винаходу як такого.

Згідно із Законом України “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі” від 15 грудня 1993 р. № 3687-XII винахід — це результат інтелектуальної діяльності людини у будь-якій сфері технології. Поняття є широким і не передбачає обов’язкового технічного характеру нововведення, що фактично не обмежує діяльність банків із впровадження вина-

ходів як інновацій. Проте питання захисту одноосібного права використання інновації банком-винахідником в українському законодавстві абсолютно не регламентовано.

У сфері матеріального виробництва найпоширенішим способом відшкодування витрат на створення інновацій є отримання патенту, що надає автору виключну можливість використання об'єкта інтелектуальної власності на свій розсуд протягом певного періоду часу. Захист прав власника патенту здійснюється у судовому порядку відповідно до статей 34 і 35 Закону України “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”. Проте цілком упевнено можна зазначити, що нині вітчизняні банківські установи майже не застосовують механізм патентування для захисту своїх прав на інновації: це підтверджує повсюдне постійне використання банками вже винайдених конкурентами операцій та продуктів. Українське законодавство повністю сприяє “гравцям” ринку банківських послуг у патентуванні: запатентувати можна будь-які винаходи, якщо вони є новими, мають винахідницький рівень і є промислово придатними (ч. 1 ст. 7 згаданого закону) [10]. Натомість, наприклад, патентні відомості Японії включають до ознак патентоспроможності винаходу наявність технічної основи, тобто обов'язковим є використання комп'ютерів, електронних комунікацій або баз даних; згідно з російським законодавством правила і методи господарської діяльності не вважаються самостійними винаходами, а патенти також стосуються лише технічних аспектів діяльності фінансових установ [1, с. 55].

На нашу думку, в українському законодавстві необхідно ввести засоби прискоренішого реагування, механізм застосування яких доцільно викласти у статті 67² “Використання банками інновацій, створених чи запатентованих іншими банківськими установами”:

“Стаття 67². Банк, що є винахідником певної банківської операції чи продукту або іншої банківської інновації, після її використання іншим банком без узгодження з винахідником має право протягом трьох місяців із дня отримання інформації про таке використання звернутися до Державного департаменту банківських інновацій України з проханням про заборону такого використання.

Державний департамент банківських інновацій України протягом 10 днів після звернення аналізує його і в разі підтвердження порушення готує подання до Національного банку України з вимогою про заборону використання інновації іншим банком окрім банка-винахідника.

Національний банк України протягом 10 днів після отримання подання аналізує його і приймає рішення про таку заборону, що підлягає негайному виконанню з боку порушника.

Крім того, у процесі складання річного звіту за підсумками моніторингу розробки і впровадження банками інноваційних банківських продуктів та операцій Державний департамент банківських інновацій України має право не включати до нього банківські установи, які використовували інновації відповідно до ч. 1 цієї статті”.

Третім етапом розробки (проектування) інновації є аналіз реальних можливостей її застосування на фінансових ринках інших держав. Під час цього аналізу необхідно керуватися такими критеріями:

— наявність в інновації механізму для її використання іноземними клієнтами;

— лінгвістична, морфологічна, синтаксична чіткість інноваційних елементів (опису продукту чи послуги, порядку користування, правил застосування тощо);

— можливість швидкої адаптації інновації до законодавства держави клієнта або держави місцезнаходження відокремленого підрозділу банку (адже інновація формується відповідно до українського законодавства і вже потім налаштовується для застосування на міжнародному ринку);

— реальна конкурентоспроможність інновації у полі схожих винаходів найбільших гравців світового фінансового ринку (що вже досліджено на першому етапі).

Прикладом таких гнучких інновацій є запровадження механізмів ісламського банкінгу, концепція якого базується на законах шаріату — основі мусульманського світосприйняття. Пропозиція таких специфічних продуктів означає залучення до активного фінансового життя широких кіл мусульманського населення, якому релігійні канони фактично не дозволяли користуватися звичайними банківськими послугами, бо закони шаріату забороняють отримання або сплату заздалегідь встановлених відсотків. Одним із найактивніших у цьому сегменті ринку є транснаціональний гігант — американський банк “Citigroup”.

Отже, глобалізація нині пронизує всі сфери суспільного життя і навіть стає фактором поєднання несумісних систем. Саме тому аналіз тенденцій та умов сучасного ринку міжнародного банкінгу через призму глобальної економіки є запорукою не просто отримання прибутку, а й виживання банку. Цю тезу, зокрема, підтверджує і приклад “Citigroup”.

Нарешті, *четвертим*, специфічним, *етапом* розробки інноваційного проекту має бути дослідження антикризової стійкості інновацій. Необхідність такого аналізу зумовлена, по-перше, кризовим характером глобальної економіки (проілюструвати це твердження можна за допомогою напрацювань І. Валлерстайна щодо сутності глобалізації, згідно з якими в рамках традиційного раціонального осмислення людиною (або суспільством) глобалізаційних процесів сама глобалізація постає як криза усталених методів осмислення зі зміною звичних ритмів, процесів і траєкторій людської діяльності) [11].

По-друге, не можна заперечувати той факт, що абсолютна більшість банківських систем світу переживала кризові явища, до яких можна віднести Велику американську кризу 1929 р., що призвела до так званої Великої депресії та зміни концепції державного регулювання фінансової (і в тому числі банківської) системи в США; розорення німецького банку “Bankhaus Herstatt” внаслідок валютних та інших втрат, яке спричинило значну рецесію в банківських системах країн Європи; кризу східно-азійського ринку 1997—1998 рр., котра викликала дефолт у Росії та банківську кризу в тодішніх державах — членах СНД, у тому числі в Україні; і, зрештою, фінансово-економічну кризу 2007—2010 рр., яка засвідчила неспроможність глобальної банківської системи протистояти економічним потрясінням, навіть прямо не пов'язаним з діяльністю банків. Тому сьогодні у світлі рекомендацій прийнятої Базельським комітетом із банківського нагляду 12 вересня 2010 р. нової “Міжнародної конвергенції про вимірювання і вимоги до капіталу” (“Базель III”), спрямованої на зниження банківських ризиків та захист банківської

системи від наступних кризових явищ, у будь-яку банківську інновацію апріорі має бути закладено механізм її роботи в умовах кризи.

Питання інноваційних антикризових розробок тісно пов'язане з проблемою забезпечення захисту права інтелектуальної власності на них. Навіть у разі, якщо певну банківську інновацію створено з метою подолання кризових явищ, які змушують особливо уважно підходити до вибору інструментів банківської діяльності, ці продукти й операції незабаром починає використовувати широке коло конкурентів, а, отже, наявна небезпека неправильного застосування інновацій і провокування тим самим негативних наслідків для банківської системи в цілому. Тому самі "гравці" ринку банківських послуг повинні контролювати правильне й неупереджене використання банківських інновацій.

Отже, проведені дослідження дає змогу визначити такі етапи розробки (проектування) банківської інновації в контексті сучасної глобальної економіки:

- аналіз міжнародної конкурентоспроможності інновації;
- власне створення винаходу (банківської операції, продукту тощо);
- аналіз можливостей інновації на ринках інших держав, зокрема її адаптації до іноземного законодавства;
- дослідження антикризової стійкості інновації та механізму її роботи в кризових умовах.

Проблема впровадження банківських інновацій в умовах глобалізації світової економіки наразі постає надзвичайно гостро і може бути вирішена лише шляхом налагодження реальної співпраці між банківською системою та державою, а також між самими банками у питаннях правильного застосування інновацій. Процес розробки банківських інновацій також потрібно глибоко досліджувати, а підвищити рівень продуктивності проектування банками інновацій можна лише за допомогою мотивації, а не нагромадження механізмів контролю та нагляду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Єгоричева С.Б.* Банківські інновації : навч. посіб. / С.Б. Єгоричева. — К. : Центр навч. літ., 2010. — 208 с.
2. Гроші та кредит : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / М.І. Мирун, М.І. Савлук, І.М. Лазепко та ін. — 2-ге вид., переробл. і доповн. — К. : КНЕУ, 2002. — 124 с.
3. Фінансово-економічний розвиток України в умовах глобалізації / [Я.В. Белінська, В.С. Будкін, Ю.Б. Голляк та ін.] ; за ред. Я.В. Белінської. — К. : Національна академія управління, 2008. — 212 с.
4. Банки и банковское дело / под ред. И.Т. Балабанова. — СПб. : Питер, 2003. — 256 с.
5. *Босак О.В.* Інноваційна діяльність як основний чинник підвищення конкурентоспроможності банку / О.В. Босак // Наук. вісн. Нац. лісотехн. ун-ту України : зб. наук.-техн. праць. — Л. : РВВ НЛТУ України, 2009. — Вип. 19.5. — С. 131—136.
6. *Пшик В.І.* Особливості кредитування банками інноваційної діяльності / В.І. Пшик // Вісн. Укр. акад. банк. справи. — 2003. — Вип. 1 (14). — С. 85—87.
7. *Шумпетер Й.* Капіталізм, соціалізм і демократія : пер. с англ. / Й. Шумпетер. — М. : Економіка, 1995. — 540 с.
8. *Исаев Р.А.* Бизнес-инжиниринг и управление в коммерческом банке / Р.А. Исаев. — М. : Голос-Пресс, 2009. — 318 с.

9. ПриватБанк снова попал в рейтинг самых инновационных банков мира [Электронный ресурс] / Пресс-служба ПриватБанка. — Режим доступа : <<http://privat-krimea.at.ua>>.

10. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3687-ХІІ // Законодавство України [Електронний ресурс]. — Режим доступа : <<http://rada.gov.ua>>.

11. Валлерстайн И. Конец знакомого мира: Социология XXI века / И. Валлерстайн ; пер. с англ. под ред. Б.Л. Иноземцева ; Центр исследований постиндустриального общества. — М. : Логос, 2003. — 368 с.

Надійшла до редакції 14.06.2012

Охотникова Е.Н., Жуковский Д.Д. *Основные этапы проектирования банковской инновации в контексте современной глобальной экономики.*

В статье рассмотрена специфика банковских инноваций, проанализированы основные правовые аспекты проектирования банковских инноваций, внесены предложения по разделению данного процесса на определенные этапы и его нормативно-правовому обеспечению.

Ключевые слова: банковские инновации, проектирование инноваций, изобретение инноваций, правовое регулирование банковских инноваций, сотрудничество государства и банков

Ohotnikova O.M., Zhukovsky D.D. *Main stages of the designing of banking innovations in the context of modern global economics.*

The article outlines the specifics of bank innovations, the main legal opinions relating to the design process of bank innovation. The distribution of this process at certain stages and its regulatory and legal framework is proposed.

Keywords: bank innovation, design of innovation, invention of innovation, regulation of banking innovation, collaboration between state and banks.